

Bei, der vistnok vilde føre til en fortvivlet Stilling for Overgangen til Selveiendom og tillige til Udfugelse af de Paagjældende, — som jo dog paa en Maade maa se, naar det er muligt, at komme i Levevei, — at det vilde være en Landeplage. Det er jo dog vist, at Eiendomsretten til Jorden, som frembringer, hvad Folket skal leve af, kan aldrig være og kan aldrig blive saaledes fuldkommen som Eiendomsretten over Huse og Penge; thi Folket har en Grundret til at leve af den Jord, som de ikke alene beboe, men i grunden eie — og i den Henseende anseer jeg det rigtigt nok for vigtigt, at der er en Folkesouverain — saa at Land-Jord maa ikke saaledes benyttes, at Folket taber Rytten og Brugten deraf. Derfor henregner jeg Fæsteauctionerne, naar de bleve sædvanlige, til de Misbrug af Godseierretten, som den høitærede Minister kaldte utaalelige. Den anden Ting er, hvad jeg ogsaa troer, der er Fare for i den nærværende Tid og Stemning, som vi ogsaa have hørt, at der er Tilfældet flere Steder, at Godseierne, uden at ville sælge, nægte at bortfæste; jeg veed det ogsaa, at det er Tilfældet, og det er maaskee ikke saa Fag, der have den Tankegang, og som altsaa ville oppebie fuld Fæsteledighed til at benytte sig af den Tilladelse, som Loven for nærværende Tid hjemler dem at sælge ved Auctioner til den Høstfyldende Sted for Sted, naar de blive sæsteledige. Dette er de 2 Ting, som jeg mener, at det vil være Ret ved en Lov at sætte en Bånd for. Ligeledes med Hensyn til den 3die Ting, nemlig den Tilladelse, som jo oven i Kjøbet var en Tilladelse, der blev givet paa Grund af Noget, som ikke længere finder Sted, Tilladelse i Anledning af Udfiskningen, naar den bekostedes af Godseieren, der gav dem Lov til at bortforpagte Bønderjord paa 50 Aar, thi det er vist, at, dersom Godseierne sædvanlig vilde slaae ind paa den Bei, saa vilde det blive ligesaa fordærligt for Bøndebefolkningen i det Hele. Naar disse Bestemmelser vare tagne, og det tillige var erklæret, at der ikke var at vente nogen egentlig Evangslov, saa troer jeg nok, jeg tør indstaae for, at Salg vil gaae rask fra Haanden; thi det, at der en Tid lang har været

en Evangslov ivente, og paa mange Steder hos Bøndebefolkningen er ventet med en forunderlig Sikkerhed, det har maaskee nok i enkelte Tilfælde, som ogsaa anført i Aften, tilskyndet en Godseier til at sælge snarere, end han ellers vilde have gjort — men jeg er aldeles fast overbevist om, at det i langt flere Tilfælde og i langt større Udstrækning har afholdt Bønderne fra at tage imod de endogsaa overordentlig billige Bilsaar, som vare dem tilbudte, og saalænge de troe, at have Udsigt til at faae en saadan Evangslov, vil det forhindre Salg, saalænge der kan være nogen Mulighed dertil; thi de ville blive saalænge, indtil Jordeiendommene efter al Sandsynlighed ville være saaledes stagne og Indtægterne saaledes forøgede, at Forholdet vil blive 10 Gange vanskeligere at ordne, end det hidtil var.

S. M. Peterfen: Det har forekommet mig, at de fleste af de foregaaende Talere, have stillet sig mere eller mindre paa et skævt Standpunkt til denne Sag, ved enten specielt at omtale Fæsterne, eller Godseierne. Jeg for mit Vedkommende er saa heldig, at jeg hverken er Godseier eller Fæster; men jeg har, saalænge jeg har kunnet have nogen Mening om denne Sag, betragtet den som en uheldig Indretning for Staten, som undergravende vor hele Eksistens. Den ærede Minister har, jeg troer paa en Maade, som vi bør være ham takskyldig for, aabent udtalt saavel Regjeringens, som sin egen personlige Mening om denne Sag, men jeg troer, paa en mindre heldig Maade berørt et Punkt, jeg mener hermed Partiveienet. Jeg for mit Vedkommende har aldrig betragtet Sagen eensidigt, ligesaa lidt som jeg er bleven valgt, fordi jeg vilde sige Ja til Fæstefløsningen. Jeg er ofte bleven spurgt: „Troer Du ogsaa, det er i Bøndestændens vel forstaaede Interesse, at et slikt Lovforslag udkommer?“ Jeg har hverken svaret med et bestemt „Ja“ eller et bestemt „Nei“, men jeg har sagt, at det var i det Heles Interesse, og det skal Ingen af de Herrer kunne modsiges. Det er den eneste Betragtning, som kan retfærdiggjøre denne Lov; den har da, og først da sin fuld-